

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa L. Z.
przeciwko Towarzystwu [...]
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2016 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 12 czerwca 2015 r.,

- 1) oddała zażalenie;**
- 2) oddała wniosek o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 370 w zw. z art. 373 k.p.c. odrzucił apelację powoda jako nieopłaconą w terminie.

Sąd ustalił, że w dniu 2 czerwca 2014 r. doręczono pełnomocnikowi powoda postanowienie referendarza Sądu Okręgowego z dnia 23 maja 2014 r. oddalające wniosek o zwolnienie powoda od kosztów sądowych. Ponieważ apelacja powoda podlegała opłacie stosunkowej obliczanej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia i została złożona przez profesjonalnego pełnomocnika, to powinien on ją opłacić w terminie tygodniowym od doręczenia mu postanowienia o oddaleniu wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Strona powodowa nie spełniła tego obowiązku w terminie wobec czego Sąd Apelacyjny odrzucił wniesioną apelację. W terminie otwartym do uiszczenia opłaty od apelacji powód wniósł niedopuszczalne zażalenie na postanowienie wydane przez referendarza sądowego, które zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 10 czerwca 2014 r., a należna opłata od apelacji została uiszczona dopiero w dniu 30 czerwca 2014 r.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 czerwca 2015 r. zaskarżył zażaleniem powód, który zarzucił mu obrazę art. 370 i art. 373 k.p.c. oraz art. 112 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm. - dalej: „u.k.s.c.”). Podniósł, że pomimo oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strony postępowania reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika na sądzie spoczywał obowiązek wezwania strony do uiszczenia opłaty sądowej. Żalący zarzucił ponadto naruszenie art. 5 k.c. poprzez „uchylenie się przez Sąd Apelacyjny od wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie toczącej się kilkanaście lat poprzez wykorzystanie istniejącej luki prawnej i dokonanie nieuprawnionej rozszerzającej wykładni”. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Jednakże, według art. 112 ust. 3 u.k.s.c., przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Jeżeli jednak o zwolnieniu od kosztów sądowych orzekał sąd pierwszej instancji, a strona wniosła zażalenie w przepisany terminie, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu niejawnym - od dnia jego ogłoszenia. Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem, art. 112 ust. 3 u.k.s.c. zawiera regulacją szczególną, wyłączającą możliwość wdrożenia postępowania naprawczego określonego w art. 130 § 1 k.p.c. Oznacza to, że doręczenie adwokatowi orzeczenia sądu odmawiającego zwolnienia od kosztów sądowych jest zdarzeniem aktualizującym jego obowiązek samodzielnego obliczenia i uiszczenia należnej opłaty w terminie wynikającym z art. 112 ust. 3 u.k.s.c. Konsekwencją niedopełnienia tego obowiązku w terminie jest odrzucenie wniesionego środka zaskarżenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 56/12, OSNC 2013, nr 6, poz. 70 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2011 r., V CZ 67/11, z dnia 1 czerwca 2011 r., II CZ 19/11, z dnia 16 kwietnia 2014 r., V CZ 21/14 i z dnia 4 lipca 2014 r., II CZ 24/14 - nie publ.).

Uwzględniając powyższe, prawidłowe było stanowisko Sądu drugiej instancji, że skarżący reprezentowany przez adwokata nie uiszczył w terminie tygodniowym od dnia doręczenia pełnomocnikowi powoda odpisu postanowienia z dnia 23 maja 2014 r. oddalającego złożony wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należnej od apelacji opłaty sądowej w wysokości stosunkowej, wnosząc zamiast należnej

od apelacji opłaty niedopuszczalny środek zaskarżenia od doręzonego mu orzeczenia.

W zaistniałej w sprawie sytuacji procesowej skarżący niezasadnie powołał się na uchwałę - zasadę prawną - składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r., II UZP 4/10, zgodnie z którą nieopłacona skarga kasacyjna złożona przez adwokata lub radcę prawnego po wejściu w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571 - dalej: „ustawa zmieniająca „k.p.c.”) podlega odrzuceniu w razie niewykonania zarządzenia wzywającego do opłacenia skargi (art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 130 § 1 k.p.c.). Z motywów tej uchwały wynika, że po usunięciu z dniem 1 lipca 2009 r. przepisu art. 130² § 3 k.p.c. nie istnieje norma prawna pozwalająca sądowi odrzucić środek zaskarżenia z powodu jego nieopłacenia bez wcześniejszego uruchomienia procedury sanacyjnej polegającej na wezwaniu pełnomocnika strony do opłacenia należnej opłaty.

Powołana wyżej uchwała dotyczyła sytuacji procesowej, w której skarga kasacyjna - inicjująca postępowanie kasacyjne - została wniesiona już po wejściu w życie ustawy zmieniającej k.p.c. Natomiast sprawa z powództwa B. Z. (poprzednika prawnego powoda) została wszczęta jeszcze przed dniem wejścia w życie - z dniem 1 lipca 2009 r. - tej ustawy. W związku z tym niezależnie od wcześniej wskazanych argumentów miał w niej zastosowanie art. 130² § 3 k.p.c., który został uchylony na mocy art. 1 pkt 3 ustawy zmieniającej k.p.c. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 1 tej ustawy, jej przepisy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie z zastrzeżeniem ust. 2-5 (dotyczących jurysdykcji krajowej, dotyczących czynności określonych w przepisach art. 1130 - 1135⁴ wykonywanych przez sądy polskie, uznawania lub stwierdzenia wykonalności orzeczeń, rozstrzygnięć lub ugód). Z chwilą zakończenia postępowania w pierwszej instancji, wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 stycznia 2014 r., miał w niej także zastosowanie art. 112 ust. 3 u.k.s.c. - wyłączający obowiązek sądu wezwania do uiszczenia należnej opłaty od wniesionej apelacji podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej wniesionej przez profesjonalnego pełnomocnika - co wynika z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia

2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45) w zw. z art. 149 ust. 1 u.k.s.c.

Bezzasadne jest powoływanie się przez żalącego na naruszenie art. 5 k.c. Przepis ten dotyczy bowiem konstrukcji jurydycznej nadużycia prawa podmiotowego, a więc zagadnienia ujmowanego w sferze regulacji materialnoprawnej, a nie procesowej, do której należy obowiązek uiszczenia opłaty sądowej.

Z tych też względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne. Zawarty w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 9 listopada 2015 r. wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego został oddalony z tej przyczyny, że został on zawarty w piśmie wniesionym z uchybieniem terminu przewidzianego na dokonanie tego rodzaju czynności (art. 395 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

kc